

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 6 czerwca 2013 r.*

Rozporządzenie (WE) nr 343/2003 — Określenie odpowiedzialnego państwa członkowskiego —
Małoletni pozbawiony opieki — Wnioski o azyl wniesione kolejno w dwóch państwach
członkowskich — Brak posiadania przez małoletniego członka rodziny na terenie państwa
członkowskiego — Artykuł 6 akapit drugi rozporządzenia nr 343/2003 — Przekazanie małoletniego do
państwa innego niż to, w którym złożył on swój pierwszy wniosek — Zgodność — Nadrzędny interes
dziecka — Artykuł 24 ust. 2 karty

W sprawie C-648/11

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie
prejudycjalnym, złożony przez Court of Appeal (England & Wales), (Civil Division) (Zjednoczone
Królestwo) postanowieniem z dnia 14 grudnia 2011 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu
19 grudnia 2011 r., w postępowaniu:

The Queen, na wniosek:

MA,

BT,

DA

przeciwko

Secretary of State for the Home Department,

przy udziale:

The AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (UK),

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: L. Bay Larsen (sprawozdawca), prezes izby, K. Lenaerts, wiceprezes Trybunału, pełniący
funkcje sędziego czwartej izby, U. Løhmus, M. Safjan i A. Prechal, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Cruz Villalón,

sekretarz: A. Impellizzeri, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 5 listopada 2012 r.,

* Język postępowania: angielski.

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu MA oraz BT przez S. Knaflera, QC, K. Cronin, barrister, oraz L. Barratt, solicitor,
- w imieniu DA przez S. Knaflera, QC, B. Poynor, barrister, oraz D. Sheahan, solicitor,
- w imieniu The AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (UK) przez D. Dasa, solicitor, R. Hussaina, QC, oraz C. Meredith, barrister,
- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez C. Murrell, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez S. Lee, barrister,
- w imieniu rządu belgijskiego przez T. Materne’a, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka oraz J. Vlácilá, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu greckiego przez M. Michelogiannaki, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu węgierskiego przez K. Szíjjártó, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez C. Wissels, M. Noort oraz C. Schillemans, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu szwedzkiego przez A. Falk, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu szwajcarskiego przez O. Kjelsena, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez M. Condou-Durande oraz M. Wilderspina, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 21 lutego 2013 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 6 akapit drugi rozporządzenia Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego (Dz.U. L 50, s. 1).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu, jaki powstał pomiędzy MA, BT i DA, trojgiem małoletnich dzieci będących obywatelami krajów trzecich, a Secretary of State for the Home Department (zwanym dalej „Secretary of State”) w przedmiocie wydanej przezeń decyzji o nierozpatrywaniu wniesionych przez tych małoletnich w Zjednoczonym Królestwie wniosków o azyl i o zaproponowaniu przekazania ich do państwa członkowskiego, w którym złożyli oni pierwszy wniosek o azyl.

Ramy prawne

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej

- 3 Artykuł 24 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”), który, jak wynika z wyjaśnień dotyczących tego postanowienia, jest oparty na Konwencji o prawach dziecka, podpisanej w Nowym Jorku w dniu 20 listopada 1989 r. i ratyfikowanej przez wszystkie państwa członkowskie, stanowi w ust. 2:

„We wszystkich działaniach dotyczących dzieci, zarówno podejmowanych przez władze publiczne, jak i instytucje prywatne, należy przede wszystkim uwzględnić najlepszy interes dziecka”.

Rozporządzenie nr 343/2003

- 4 Motywy 3 i 4 preambuły rozporządzenia nr 343/2003 brzmią następująco:

„(3) Konkluzje Rady Europejskiej z [nadzwyczajnego spotkania w Tampere, które odbyło się w dniach 15 i 16 października 1999 r.,] stwierdziły [...], że [wspólny europejski system azylowy] powinien zawierać, w krótkim terminie, jasną i wykonalną metodę określania, które państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu.

(4) Metoda taka powinna być oparta na obiektywnych i sprawiedliwych kryteriach zarówno dla państwa członkowskiego, jak i dla zainteresowanych osób. W szczególności powinna ona umożliwiać szybkie określenie państwa członkowskiego odpowiedzialnego, tak aby zagwarantować skuteczny dostęp do procedur określania statusu uchodźcy i nie zagrażać celowi, jakim jest szybkie rozpatrywanie wniosków o udzielenie azylu”.

- 5 Jak wynika więc z motywu 15 tego rozporządzenia w związku z art. 6 ust. 1 TUE, rozporządzenie to respektuje prawa podstawowe, swobody oraz zasady potwierdzone w szczególności w karcie. W szczególności zmierza do zagwarantowania, na podstawie art. 1 i 18 tego rozporządzenia, pełnego przestrzegania godności ludzkiej i prawa azylu osób ubiegających się o azyl.

- 6 Z motywu 17 rozporządzenia nr 343/2003 wynika, że zgodnie z art. 3 Protokołu (nr 21) w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej powiadomiło listem z dnia 30 października 2001 r. o swoim zamiarze wzięcia udziału w przyjęciu i stosowaniu tego rozporządzenia.

- 7 Zgodnie z art. 2 lit. c), d) i h) w rozumieniu wspomnianego rozporządzenia:

„c) »wniosek o udzielenie azylu« oznacza wniosek złożony przez obywatela państwa trzeciego, który może być rozumiany jako wniosek o ochronę międzynarodową przez państwo członkowskie na podstawie Konwencji genewskiej [dotyczącej statusu uchodźców, podpisanej w Genewie w dniu 28 lipca 1951 r.] [...].

d) »wnioskodawca« lub »osoba ubiegająca się o azyl« oznacza obywatela państwa trzeciego, który złożył wniosek o udzielenie azylu, w odniesieniu do którego nie została jeszcze podjęta ostateczna decyzja;

[...]

- h) »małoletni bez opieki« oznacza osobę w wieku poniżej 18 lat, która przybywa na terytorium państw członkowskich bez opieki osoby dorosłej, odpowiedzialnej za nią prawnie lub zwyczajowo, i dopóki nie zostanie skutecznie objęta opieką takiej osoby [...].
- 8 Artykuł 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 343/2003, który jest ujęty w rozdziale II tego rozporządzenia, zatytułowanym „Zasady ogólne”, stanowi:
- „1. Państwa członkowskie rozpatrują wniosek każdego obywatela państwa trzeciego, który składa wniosek jakimkolwiek państwu członkowskiemu na granicy lub na jego terytorium. Wniosek jest rozpatrywany przez jedno państwo członkowskie, którym jest państwo, które kryteria wymienione w rozdziale III wskazują jako odpowiedzialne.
2. W drodze odstępstwa od ust. 1 każde państwo członkowskie może rozpatrzyć wniosek o udzielenie azylu wniesiony do niego przez obywatela państwa trzeciego, nawet jeżeli za takie rozpatrzenie nie jest [ono] odpowiedzialne na podstawie kryteriów ustanowionych w niniejszym rozporządzeniu [...]”.
- 9 Artykuły 6–14 rozporządzenia nr 343/2003, ujęte w rozdziale III, zawierają wykaz obiektywnych i zhierarchizowanych kryteriów używanych dla celów określenia „państwa członkowskiego odpowiedzialnego” w rozumieniu art. 3 ust. 1 tego rozporządzenia.
- 10 Artykuł 5 rozporządzenia nr 343/2003 stanowi:
- „1. Kryteria określania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu stosuje się w kolejności, w jakiej są one wymienione w niniejszym rozdziale.
2. Państwo członkowskie odpowiedzialne zgodnie z kryteriami określone jest na podstawie sytuacji istniejącej w chwili, w której osoba ubiegająca się o azyl po raz pierwszy złożyła wniosek w państwie członkowskim”.
- 11 Artykuł 6 tego rozporządzenia stanowi:
- „W przypadku gdy osoba ubiegająca się o azyl jest nieletnim [małoletnim] pozbawionym opieki, państwem członkowskim odpowiedzialnym za rozpatrywanie wniosku jest to państwo, w którym członek jego lub jej rodziny przebywa zgodnie z prawem, pod warunkiem że leży to w najlepszym interesie nieletniego [małoletniego].
- W przypadku braku członka rodziny państwem członkowskim odpowiedzialnym za rozpatrywanie wniosku jest to państwo, w którym nieletni [małoletni] złożył wniosek o udzielenie azylu”.
- 12 Artykuł 13 rozporządzenia nr 343/2003 ma następujące brzmienie:
- „W przypadku gdy nie można wyznaczyć państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu na podstawie kryteriów wymienionych w niniejszym rozporządzeniu, odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu jest pierwsze państwo członkowskie, w którym wniosek ten został złożony”.

Dyrektywa 2005/85/WE

- 13 Zgodnie z art. 25 dyrektywy Rady 2005/85/WE z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w państwach członkowskich (Dz.U. L 326, s. 13), zatytułowanym „Wnioski niedopuszczalne”:

„1. Oprócz przypadków, w których wniosek nie jest rozpatrywany zgodnie z [rozporządzeniem nr 343/2003], nie wymaga się, aby państwa członkowskie rozpatrywały, czy wnioskodawca spełnia warunki statusu uchodźcy zgodnie z dyrektywą [Rady 2004/83/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie minimalnych norm dla kwalifikacji i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako osoby, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony, oraz zawartości przyznawanej ochrony (Dz.U. L 304, s. 12)], w przypadku gdy wniosek jest uznany za niedopuszczalny na mocy niniejszego artykułu.

2. Państwa członkowskie mogą uznawać wniosek o udzielenie azylu za niedopuszczalny na mocy niniejszego artykułu, jeżeli:

- a) inne państwo członkowskie przyznało już status uchodźcy;

[...]

- f) wnioskodawca złożył identyczny wniosek po ostatecznej decyzji;

[...]”.

Postępowanie główne

Przypadek MA

- 14 MA jest urodzoną w dniu 24 maja 1993 r. obywatelką Erytrei, która przybyła do Zjednoczonego Królestwa w dniu 25 lipca 2008 r., wnosząc jednocześnie wniosek o azyl.
- 15 Po stwierdzeniu, że MA złożyła już wniosek o azyl we Włoszech, władze brytyjskie zwróciły się do władz włoskich o przyjęcie jej z powrotem zgodnie z odpowiednimi przepisami rozporządzenia nr 343/2003, na co władze włoskie wyraziły zgodę w dniu 13 października 2008 r.
- 16 To przekazanie do Włoch, które miało nastąpić w dniu 26 lutego 2009 r., nie doszło jednak do skutku. MA wniosła do High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court) skargę kwestionującą zgodność z prawem nakazanego przeniesienia.
- 17 W dniu 25 marca 2010 r. Secretary of State w oparciu o art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003 rozpatrzył jej wniosek o azyl. W efekcie tego przyznano jej status uchodźcy.
- 18 Secretary of State zwrócił się do MA o wycofanie skargi, czego MA odmówiła.

Przypadek BT

- 19 Urodzona w dniu 20 stycznia 1993 r. BT jest również obywatelką Erytrei. Przybyła ona do Zjednoczonego Królestwa w dniu 12 sierpnia 2009 r., a następnego dnia złożyła wniosek o azyl.
- 20 Po stwierdzeniu, że BT złożyła już wniosek o azyl we Włoszech, władze brytyjskie zwróciły się do władz włoskich o przyjęcie jej z powrotem, na co władze te wyraziły zgodę w dniu 28 września 2009 r.

- 21 W dniu 4 grudnia 2009 r. BT została przeniesiona do Włoch.
- 22 BT wniosła do High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court) skargę kwestionującą zgodność z prawem przeniesienia jej do Włoch. Wskutek wydanego przez ten sąd w dniu 18 lutego 2010 r. rozstrzygnięcia BT mogła powrócić do Zjednoczonego Królestwa w dniu 26 lutego 2010 r.
- 23 W dniu 25 marca 2010 r. Secretary of State w oparciu o art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003 rozpatrzył złożony przez BT wniosek o azyl. Przyznano jej status uchodźcy, lecz nie wycofała ona swej skargi.

Przypadek DA

- 24 Obywatel iracki DA przybył do Zjednoczonego Królestwa w dniu 20 listopada 2009 r., gdzie następnie w dniu 8 grudnia 2009 r. zwrócił się o azyl. Ponieważ przyznał on, że złożył już wniosek o azyl w Niderlandach, władze brytyjskie zwróciły się do władz niderlandzkich o przyjęcie go z powrotem, na co władze te wyraziły zgodę w dniu 2 lutego 2010 r.
- 25 W dniu 14 lipca 2010 r. Secretary of State nakazał przeniesienie DA do Niderlandów. Jednak wskutek skargi wniesionej przez DA w dniu 26 lipca 2010 r. przed High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court) postanowiono nie dokonywać tego przeniesienia. Secretary of State zgodził się rozpatrywać wniesiony przez DA wniosek o azyl w oparciu o art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

- 26 Te trzy sprawy zostały połączone w jednym postępowaniu głównym.
- 27 Wydanym w dniu 21 grudnia 2010 r. rozstrzygnięciem High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court) oddalił złożone przez skarżących w postępowaniu głównym skargi i stwierdził, że na mocy art. 6 akapit drugi rozporządzenia nr 343/2003 małoletni pozbawiony opieki, który ubiega się o azyl, a nie ma członka rodziny przebywającego zgodnie z prawem na terytorium tego państwa członkowskiego, może być wydany na podstawie rozporządzenia do innego państwa członkowskiego, w którym złożył on po raz pierwszy wniosek o udzielenie azylu.
- 28 MA, BT i DA zakwestionowali to rozstrzygnięcie przed Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division).
- 29 W postanowieniu odsyłającym sąd ten zauważa, że żaden ze skarżących w postępowaniu głównym nie ma członka rodziny – w rozumieniu rozporządzenia nr 343/2003 – przebywającego zgodnie z prawem na terytorium jednego z państw członkowskich.
- 30 Ich skargi zostały rozpoznane wspólnie, gdyż każdy z nich wniosł o udzielenie azylu w Zjednoczonym Królestwie jako „osoba małoletnia pozbawiona opieki” i w każdym przypadku Secretary of State najpierw pozostawił wniosek bez rozpoznania ze względu na to, iż zachodziła podstawa bezpiecznego charakteru dwóch państw członkowskich, do których organ ten zamierzał ich odesłać.

- 31 Sąd odsyłający jest zdania, że ma znaczenie to, iż użycie wyrażenia „po raz pierwszy złożyła wniosek” w art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003 nie zostało powtórzone w art. 6 akapit drugi tego rozporządzenia, w którym znajduje się po prostu wyrażenie „złożył wniosek”. Sąd ten ponadto podkreślił, że w przedstawionej w rozdziale III rzeczzonego rozporządzenia hierarchii kryteriów małoletni pozbawieni opieki są na pierwszym miejscu.
- 32 W zakresie dotyczącym dopuszczalności tego pytania sąd ów podniósł przede wszystkim, że nierozstrzygnięta między stronami jest nadal kwestia dotycząca podniesionego przez BT żądania odszkodowawczego.
- 33 W tych okolicznościach Court of Appeal (England & Wales) postanowił zawiesić prowadzone przed nim postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Które państwo członkowskie jest na podstawie art. 6 akapit drugi [rozporządzenia nr 343/2003] odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu, w przypadku gdy osoba ubiegająca się o azyl będąca małoletnim pozbawionym opieki, którego żaden członek rodziny nie przebywa zgodnie z prawem w innym państwie członkowskim, złożyła wnioski o udzielenie azylu w więcej niż jednym kraju członkowskim?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

W przedmiocie dopuszczalności

- 34 Rząd belgijski podnosi przede wszystkim, że niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest niedopuszczalny.
- 35 Twierdzi on w szczególności, że skoro Secretary of State zgodził się na rozpatrzenie złożonych przez skarżących w postępowaniu głównym wniosków o azyl, spór główny w rzeczywistości już nie istnieje. Kwestia tego, czy określone w art. 6 akapit drugi rozporządzenia nr 343/2003 kryterium wskazuje jako państwo „członkowskie odpowiedzialne” za rozpatrzenie wniosku o azyl Zjednoczone Królestwo, czy też pierwsze państwo członkowskie, w którym skarżący w postępowaniu głównym złożyli wniosek o azyl, ma w przypadku tych skarżących charakter wyłącznie teoretyczny, a jej rozstrzygnięcie może być użyteczne tylko w przypadkach spraw, które zostały wniesione lub mogą zostać wniesione przed sądy krajowe.
- 36 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem procedura ustanowiona przez art. 267 TFUE jest instrumentem współpracy między Trybunałem a sądami krajowymi, dzięki któremu ten pierwszy dostarcza tym drugim wskazówek w ramach wykładni prawa wspólnotowego, które są im potrzebne dla rozstrzygnięcia zawisłego przed nimi sporu (zob. w szczególności wyroki: z dnia 12 marca 1998 r. w sprawie C-314/96 Djabali, Rec. s. I-1149, pkt 17; z dnia 20 stycznia 2005 r. w sprawie C-225/02 García Blanco, Zb.Orz. s. I-523, pkt 26; z dnia 15 września 2011 r. w sprawie C-197/10 Unió de Pagesos de Catalunya, Zb.Orz. s. I-8495, pkt 16).
- 37 Pytania dotyczące wykładni prawa Unii, z którymi zwrócił się do Trybunału sąd krajowy w ramach stanu prawnego i faktycznego, za którego ustalenie jest on odpowiedzialny, przy czym prawidłowość tych ustaleń nie podlega ocenie przez Trybunał, korzystają z domniemania, iż mają znaczenie dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w trybie prejudycjalnym, o które wnioskował sąd krajowy, jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wnioskowano, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem postępowania głównego, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje danymi na temat stanu

faktycznego albo prawnego, które są konieczne do udzielenia użytecznej odpowiedzi na pytania, które zostały mu przedstawione (wyrok z dnia 12 października 2010 r. w sprawie C-45/09 Rosenblatt, Zb.Orz. s. I-9391, pkt 33 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 38 W niniejszym przypadku należy podnieść, że w postanowieniu odsyłającym wydający je sąd wyjaśnił, iż musi on wydać rozstrzygnięcie w przedmiocie podniesionego przez BT żądania odszkodowawczego.
- 39 Przyznanie zaś BT ewentualnego odszkodowania jest uzależnione od udzielonej na zadane pytanie odpowiedzi.
- 40 Ze względu na podniesienie tego żądania odszkodowawczego, które stanowi integralną część postępowania głównego, zadane pytanie prejudycjalne ma znaczenie dla rozstrzygnięcia zawisłego przed sądem odsyłającym sporu.
- 41 Pytanie to nie ma więc charakteru hipotetycznego, a wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest zatem dopuszczalny.

Co do istoty

- 42 Zadając swe pytanie, sąd odsyłający zastanawia się w istocie, czy art. 6 akapit drugi rozporządzenia nr 343/2003 należy interpretować w ten sposób, że w przypadku gdy małoletni pozbawiony opieki, którego żaden z członków rodziny nie przebywa zgodnie z prawem w państwie członkowskim, złożył wnioski o udzielenie azylu w więcej niż jednym państwie członkowskim, przepis ten wskazuje jako „państwo członkowskie odpowiedzialne” za rozpatrzenie tego wniosku to państwo członkowskie, w którym ów małoletni złożył swój pierwszy wniosek, czy też to, w którym złożył on ostatni wniosek o azyl.
- 43 W tym względzie należy przede wszystkim przypomnieć, że zgodnie z brzmieniem art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 343/2003 wniosek o azyl jest rozpatrywany przez jedno państwo członkowskie, którym jest państwo, które kryteria wymienione w rozdziale III wskazują jako odpowiedzialne.
- 44 Artykuł 5 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi, że kryteria określania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie tego wniosku stosuje się w kolejności, w jakiej są one wymienione w tym rozdziale III.
- 45 Z art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003 wynika, że ustalenie państwa członkowskiego odpowiedzialnego na podstawie kryteriów określonych w art. 6–14 tego rozporządzenia następuje w oparciu o sytuację istniejącą w chwili, w której osoba ubiegająca się o azyl po raz pierwszy wystąpiła z wnioskiem do państwa członkowskiego. Celem tego przepisu nie może być zmiana treści tych kryteriów. Jak bowiem wskazał rzecznik generalny w pkt 56 opinii, celem tego przepisu jest określenie odpowiednich ram do zastosowania tych kryteriów w celu ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego.
- 46 Pierwszym z określonych w rozdziale III rozporządzenia nr 343/2003 kryteriów jest to, które zostało przewidziane w art. 6 tego rozporządzenia, umożliwiające określenie państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku złożonego przez pozbawioną opieki osobę małoletnią w rozumieniu art. 2 lit. h) tego rozporządzenia.
- 47 Zgodnie z brzmieniem pierwszego akapitu tego art. 6 państwem członkowskim odpowiedzialnym za rozpatrywanie wniosku jest to państwo, w którym legalnie przebywa członek rodziny wnioskodawcy, pod warunkiem że najlepiej zabezpiecza to interesy małoletniego.

- 48 W niniejszym przypadku z postanowienia odsyłającego wynika, że żaden z członków rodzin skarżących w postępowaniu głównym nie przebywa zgodnie z prawem w państwie członkowskim i że państwo członkowskie odpowiedzialne winno zatem zostać określone na podstawie art. 6 akapit drugi rozporządzenia nr 343/2003, zgodnie z którym odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosku jest to państwo członkowskie, „w którym nieletni [małoletni] złożył wniosek o udzielenie azylu”.
- 49 Na podstawie samego brzmienia tego przepisu nie można stwierdzić, czy tym wnioskiem o azyl jest pierwszy wniosek złożony przez danego małoletniego w państwie członkowskim, czy też ostatni wniosek złożony przezeń w innym państwie członkowskim.
- 50 Należy jednak przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy brać pod uwagę nie tylko jego brzmienie, lecz także kontekst, w jakim został umieszczony, oraz cele regulacji, której stanowi on część (zob. w szczególności wyroki: z dnia 29 stycznia 2009 r. w sprawie C-19/08 Petrosian, Zb.Orz. s. I-495, pkt 34; z dnia 23 grudnia 2009 r. w sprawie C-403/09 PPU Detiček, Zb.Orz. s. I-12193, pkt 33).
- 51 W zakresie dotyczącym art. 6 akapit drugi rozporządzenia nr 343/2003 z jednej strony należy podnieść, że użyte w art. 5 ust. 2 tego rozporządzenia wyrażenie „po raz pierwszy złożyła wniosek” nie zostało powtórzone w art. 6 akapit drugi tego rozporządzenia. Z drugiej strony w tym art. 6 akapit drugi mowa jest o państwie członkowskim, „w którym nieletni [małoletni] złożył wniosek o udzielenie azylu”, podczas gdy w art. 13 tego samego rozporządzenia wskazano wyraźnie, że „odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu jest pierwsze państwo członkowskie, w którym wniosek został złożony”.
- 52 Zakładając zaś, że prawodawca Unii miałby zamiar wskazać w art. 6 akapit drugi rozporządzenia nr 343/2003 jako odpowiedzialne „pierwsze państwo członkowskie”, wyraziliby to za pomocą takiego samego wyrażenia jak to użyte w art. 13 tego rozporządzenia.
- 53 Nie można zatem rozumieć wyrażenia „[państwo członkowskie], w którym nieletni [małoletni] złożył wniosek o udzielenie azylu”, jako „pierwsze państwo członkowskie, w którym nieletni [małoletni] złożył wniosek o udzielenie azylu”.
- 54 Ponadto wykładni art. 6 akapit drugi rozporządzenia nr 343/2003 należy również dokonywać w kontekście jego celu, który polega na szczególnym uwzględnieniu [interesów] osób małoletnich pozostających bez opieki, a także w kontekście ogólnego celu tego rozporządzenia, który zgodnie z jego motywami 3 i 4 polega na zagwarantowaniu wnioskodawcy skutecznego dostępu do procedur określania statusu uchodźcy.
- 55 Ze względu na to zaś, że małoletni pozbawieni opieki tworzą kategorię osób w szczególnie trudnej sytuacji, nie można przedłużać bardziej niż jest to konieczne procedury określania odpowiedzialnego państwa członkowskiego, co skutkuje co do zasady tym, że nie można przekazywać tych małoletnich do innego państwa członkowskiego.
- 56 Za przyjęciem powyższych względów przemawiają wymogi określone w motywie 15 rozporządzenia nr 343/2003, zgodnie z którym rozporządzenie to respektuje prawa podstawowe, swobody oraz zasady potwierdzone w szczególności w karcie.
- 57 Do tych praw podstawowych należy w szczególności to określone w art. 24 ust. 2 karty i polegające na uwzględnianiu we wszystkich działaniach dotyczących dzieci – podejmowanych zarówno przez władze publiczne, jak i przez instytucje prywatne – przede wszystkim nadrzędnego interesu dziecka.
- 58 Artykułu 6 akapit drugi rozporządzenia nr 343/2003 nie można więc interpretować w sposób naruszający to prawo podstawowe (zob. analogicznie ww. wyrok w sprawie Detiček, pkt 54, 55; a także wyrok z dnia 5 października 2010 r. w sprawie C-400/10 PPU McB., Zb.Orz. s. I-8965, pkt 60).

- 59 Choć zatem o interesie małoletniego mowa jest wyraźnie jedynie w art. 6 akapit pierwszy rozporządzenia nr 343/2003, to art. 24 ust. 2 karty w związku z jej art. 51 ust. 1 skutkuje tym, że we wszystkich decyzjach wydawanych przez państwa członkowskie na podstawie art. 6 akapit drugi należy uwzględnić przede wszystkim nadrzędny interes dziecka.
- 60 To uwzględnienie nadrzędnego interesu dziecka wiąże się co do zasady z tym, że w okolicznościach takich jak towarzyszące sytuacji skarżących w postępowaniu głównym wykładni art. 6 akapit drugi rozporządzenia nr 343/2003 należy dokonywać w ten sposób, iż wskazuje on jako odpowiedzialne to państwo członkowskie, w którym małoletni znajduje się po złożeniu w nim wniosku o azyl.
- 61 W nadrzędnym interesie małoletnich pozbawionych opieki leży bowiem, jak wynika z pkt 55 niniejszego wyroku, nieprzedłużanie bardziej niż jest to konieczne procedury określania odpowiedzialnego państwa członkowskiego; w interesie tym leży natomiast zagwarantowanie szybkiego dostępu do procedur określania statusu uchodźcy.
- 62 Ta metoda określania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o azyl złożonego przez małoletniego niemającego członka rodziny na terenie państwa członkowskiego jest oparta na kryterium obiektywnym, tak jak wymaga tego motyw 4 rozporządzenia nr 343/2003.
- 63 Ponadto taka wykładnia art. 6 akapit drugi rozporządzenia nr 343/2003, który wskazuje jako odpowiedzialne to państwo członkowskie, w którym małoletni znajduje się po złożeniu w nim wniosku o azyl, nie skutkuje – wbrew temu, co twierdzi rząd niderlandzki w swych uwagach pisemnych – tym, że pozbawiony opieki małoletni, którego wniosek został oddalony w pierwszym państwie członkowskim z przyczyn materialnych, może następnie zażądać rozpatrzenia swojego wniosku o azyl w innym państwie członkowskim.
- 64 Z art. 25 dyrektywy 2005/85 wynika bowiem, że oprócz przypadków, w których wniosek nie jest rozpatrywany zgodnie z rozporządzeniem nr 343/2003, państwa członkowskie nie muszą rozpatrywać, czy wnioskodawca spełnia warunki przyznania statusu uchodźcy, jeśli wniosek zostaje uznany za niedopuszczalny ze względu w szczególności na to, iż osoba ubiegająca się o azyl złożyła identyczny wniosek po otrzymaniu decyzji ostatecznej.
- 65 Ponadto należy dodać, że ze względu na to, iż wniosek o azyl winien być rozpatrywany przez tylko jedno państwo członkowskie, państwo członkowskie, które w okolicznościach takich jak te rozpatrywane w postępowaniu głównym zostaje wskazane jako odpowiedzialne na podstawie art. 6 akapit drugi rozporządzenia nr 343/2003, informuje o tym państwo członkowskie, w którym złożony został pierwszy wniosek o azyl.
- 66 Uwzględniając powyższe, na zadane pytanie należy odpowiedzieć, iż art. 6 akapit drugi rozporządzenia nr 343/2003 należy interpretować w ten sposób, że w przypadku gdy małoletni pozbawiony opieki, którego żaden z członków rodziny nie przebywa zgodnie z prawem w państwie członkowskim, złożył wnioski o udzielenie azylu w więcej niż jednym państwie członkowskim, przepis ten wskazuje jako „państwo członkowskie odpowiedzialne” za rozpatrzenie tego wniosku to państwo członkowskie, w którym ów małoletni znajduje się po złożeniu w nim wniosku o azyl.

W przedmiocie kosztów

- 67 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 6 akapit drugi rozporządzenia Rady (WE) nr 343/2003 ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego należy interpretować w ten sposób, że w przypadku gdy małoletni pozbawiony opieki, którego żaden z członków rodziny nie przebywa zgodnie z prawem w państwie członkowskim, złożył wnioski o udzielenie azylu w więcej niż jednym państwie członkowskim, przepis ten wskazuje jako „państwo członkowskie odpowiedzialne” za rozpatrzenie tego wniosku to państwo członkowskie, w którym ów małoletni znajduje się po złożeniu w nim wniosku o azyl.

Podpisy